

Vážení a milí čtenáři,

dostává se Vám do rukou další číslo Právněhistorických studií. V minulém vydání jsme vzpomněli 100 let od založení Československa i fakt, že rok 2018 byl významný připomínáním 80 let od uzavření Mnichovské dohody a 70 let od února 1948. Také rok 2019 přináší hned několik významných výročí, která jsou s československým právním a politickým vývojem 20. století významně spojena. V lednu před sto lety započala Pařížská mírová konference, která dovršila proces vzniku československého státu z hlediska mezinárodního práva. V Paříži uzavřené mírové smlouvy potvrdily existenci nových států vzniklých na území rozpadlého Rakouska-Uherska a jejich hranice. Velmoci také rozhodly o připojení Podkarpatské Rusi k Československu a zároveň v tzv. malé saint-germainské smlouvě prosadily koncepci ochrany národních (jazykových), rasových a náboženských menšin pod dohledem Společnosti národů.

Tuto problematiku budeme nejen v tomto čísle (kde najdete studii věnovanou problematice menšiny židovské), ale i v číslech následujících dále sledovat. Ve dnech 25. a 26. února 2019 se ostatně na Právnické fakultě Univerzity Karlovy odehrály hned dvě konference s mezinárodní účastí organizované Ústavem právních dějin ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, Historickým ústavem AV ČR, Slezskou univerzitou v Opavě, Zemským muzeem v Opavě a Husitskou teologickou fakultou. Dne 25. února šlo o workshop nazvaný Problémy postavení menšin v historii a druhý den o konferenci Problémy vymezení pojmu tzv. „starých a nových menšin“, o nichž čtenáře tohoto čísla informuje Tereza Blažková.

Před nedávnem jsme si pak připomněli jiné výročí – 80 let od událostí března 1939, kdy v rozmezí tří osudových dnů došlo k faktickému rozpadu pomnichovského Česko-Slovenska. Z hlediska právní historie se jedná o událost, která má celou řadu důležitých aspektů. Vznik samostatného slovenského státu, Protektorátu Čechy a Morava i druhého československého odboje přinesl řadu impulzů zejména k diskuzím o právní kontinuitě a diskontinuitě, o vztahu mezinárodního a vnitrostátního práva (například v otázce uznávání nových států či exilových vlád) a zejména o překonávání následků nacistického okupačního režimu a jeho právních forem. Zároveň bychom neměli zapomínat, že vzniku slovenského státu a Protektorátu předcházelo období tzv. druhé republiky, které přineslo významné omezení parlamentní liberální demokracie, pluralitního politického systému, občanských práv a prosazení dalších nedemokratických a autoritativních prvků.

Nezapomínejme však ani na „starší“ právní dějiny a na evropský a světový právně historický kontext. Z hlediska připomínání významných výročí se v tomto čísle Marek Starý zamýšlí nad 700. výročím vzniku Opavského vévodství (spadající ještě do uplynulého roku) a připomenout lze i další významná výročí, rok 1419 – první pražskou defenestraci, počátek husitských válek a mimo jiné tím i zánik pražské právnícké univerzity a přerušení univerzitní výuky práva. V červenci letos uplyne i 400 let od přijetí „české konfederace“. V tomto čísle rok 1619 připomene studie z pera Václava Valeše zaměřená na problematiku mnichovské smlouvy, která se týkala společenství Ferdinanda II. a Maxmiliána I.

Redakční rada PHS však nechce vázat přípravu jednotlivých čísel jen na připomínání výročí, byť chápe jejich význam zejména pro vyvolávání zájmu médií a širší veřejnosti o historická témata. Jsem zejména rád, že se již v tomto čísle postupně daří naplňovat cíl získávání kvalitních příspěvků ze zahraničí a v cizím jazyce. Joanna Kulawiak-Cyrankowska z university v Lodži napsala pro PHS studii z oblasti římského práva a Sanita Osipova z lotyšské univerzity v Rize se pak zabývá uplatněním a vývojem sovětského rodinného a manželského práva na lotyšském území. Stejně tak s radostí konstatuji, že záměr dát na stránkách PHS větší prostor studentským pracím přináší sledované cíle.

Již nyní můžeme prozradit, že pro příští číslo chystáme publikaci výsledků srovnávacího projektu vývoje občanského a rodinného práva v NDR, Polsku a Československu koncem 40. a první polovině 50. let, do kterého pod přiléhavým názvem Frost comes out of Kremlin – Mráz přichází z Kremlu byl Ústav právních dějin PF UK pozván prof. Martinem Löhnigem z Regensburgu.

Všem čtenářům Právněhistorických studií přeji podnětné čtení nového čísla a děkuji jim za přetrvávající přízeň

Jan Kuklík, předseda redakční rady

P. S. Pokud by se Vám po Právněhistorických studiích mezi vydáním jednotlivých čísel stýskalo, máme také facebookové stránky, kde naleznete nejen připomínky různých výročí a upozornění na právněhistorické zajímavosti, ale také témata článků připravovaných pro další číslo: <https://www.facebook.com/pravnehistorickestudie>.

doi: 10.14712/2464689X.2019.1